

แนวการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

The school management under the good governance of the school administrators,
uthai thani primary educational service area office 2

วศินา พันธุ์ทรัพย์¹, สาธิต ทรัพย์รวงทอง²

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ และหาแนวการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และ จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) หาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่มใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยรวมมีการบริหารอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสูงสุด คือ หลักความโปร่งใส รองลงมาคือ หลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม และด้านที่มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลต่ำที่สุดคือ ด้านหลักการมีคุณธรรม และแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล มีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญคือ สร้างความตระหนัก เกี่ยวกับ แนวทางปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแนวทางปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ เปิดโอกาสให้ผู้ได้รับการร้องทุกข์ อุทธรณ์ของบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำผิดภายใต้กฎ ระเบียบข้อบังคับ ได้ชี้แจง จัดทำแผนปฏิบัติการ การบริหารงบประมาณ ตรวจสอบและรายงานการบริหารงบประมาณ เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ประชุม ชี้แจง เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ในการปฏิบัติงาน ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจ จากการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา ตามโอกาสอันสมควร สร้างความตระหนักถึงการบริหารจัดการสถานศึกษา มีระบบติดต่อประสานงาน มีความรวดเร็วในการทำงานที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว ใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อลดขั้นตอนในการติดต่อประสานงาน และติดตามการใช้ทรัพยากรให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

คำสำคัญ : ธรรมาภิบาล , บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this research is to study the physical and find out the management guide line comply to the good governance of management leader for, for Uthaithani Primary Educational service area office 2. We have 2 steps for research process as following. 1) To study the physical and find out the management guide line comply to the good governance of management leader, population, teachers and people 297 persons. Used instrument is questionnaire with 5 ratio level, reliability at 0.96, the statistic to be used for analysis are percentage, average and mean. 2) To find out the management leader's working method to comply to good governance by seminar or meeting then content analysis. The result shows that the physical management guide line to comply to the good governance of management leader for Uthaithani Primary Educational service area office 2 is very high. The highest are transparency, responsibility, rule of law, cost- effectiveness, cooperate, respectively. The lowest is moral.

The important of the management guide line comply to good governance is to build the awareness about the correct way of working principle and regulations, do their responsibility, settle the useful training to add value of knowledge such as working principle, regulations. Besides, it is necessary to have the people who were claimed have opportunity to appeal or explain regarding regulations. Doing an action plan, budget management, investigate and report the management to comply the plan. Have the education committee be a part of the plan, meeting, comment or cheer up to develop the education quality. Build the awareness of communication system, fasten with the goal of high achievement and useful. Reduce the process to make it faster, or use the technology to reduce unnecessary process as well as investigate the use of the bureaucracy resource to meet bureaucracy regulations.

Keywords: Good Governance, Administration College

บทนำ

การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) หรือหลักธรรมาภิบาลเพื่อเป็นแนวทางในการจัดระเบียบให้สังคม ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและยังเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือ สร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขภาวะวิกฤติที่อาจจะมาในอนาคตเพราะสังคมจะรู้ลึกถึงความยุติธรรมความโปร่งใสและความมีส่วนร่วมซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับกระแสโลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งทำให้สถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารของรัฐ ในทุกภูมิภาคของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนและสร้างความพร้อมให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา (ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี ,พ.ศ. 2542, น. 4) ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดคือ ผู้บริหาร ซึ่งนับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญในการจัดระบบบริหารทั้งในงานวิชาการ งบประมาณ บริหาร งานบุคคล และบริหารงานทั่วไป ให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี (Good governance) หรือธรรมาภิบาลที่ยึดหลักนิติธรรม

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (วิชาขบรูชา) พฤษภาคม-สิงหาคม 2563

หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใสและหลักความคุ้มค่า เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์ และนโยบายสู่การปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 น. 12) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความสามารถในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการบริหารที่จะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับความตั้งใจสั่งการ ซึ่งเป็นเครื่องชี้หรือกำหนดทิศทางในการทำงานของบุคลากรในการทำงาน ดังนั้นการตัดสินใจใดๆ ย่อมมีผลกระทบต่อหน่วยงานซึ่งอาจทำให้เกิดประสิทธิภาพหรือเกิดความล้มเหลวในหน่วยงานได้ หลักธรรมาภิบาล หรือ Good governance จึงเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อเป็นหลักประกันว่า ในองค์กรไม่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ด้อยประสิทธิภาพ (เกษม วัฒนชัย, 2546, น. 23)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีทิศทางการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยจัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลและตามแผนปฏิบัติการของกระทรวงศึกษาธิการโดยมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน จากการสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อรองรับการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพบนหลักธรรมาภิบาล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ปกครองถึงความไม่เหมาะสมของพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนในเรื่องการมาสายและขาดการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนบ่อยครั้ง การบริหารจัดการงานต่างๆ ในโรงเรียนไม่เหมาะสม และชอบดื่มสุรา จนเกิดการทะเลาะวิวาทกับครูภายในโรงเรียน จากพฤติกรรมดังกล่าวทำให้ผู้ปกครองและชาวบ้านเกิดความไม่พึงพอใจ จึงนำเรื่องมาร้องเรียนต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ทำให้เกิดการสอบสวนทางวินัย และทำการโยกย้ายผู้อำนวยการโรงเรียน

ผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าว ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศอันจะนำไปสู่การวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการบริหารบ้านเมืองที่ดี ของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู รวมทั้งสิ้น 1,353 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 133 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่ายแบบเทียบสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ลักษณะของแบบถามสอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ซึ่งจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item objective congruence) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และตรวจสอบหาความเที่ยงของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha - Coefficient) Cronbach ได้ค่าความเที่ยง 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของขั้นตอนที่ 1 มีวิธีการดำเนินงาน คือ ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามแจกให้กับกลุ่มประชากรที่ศึกษา และติดตามขอรับแบบสอบถามคืนมา และในขั้นตอนที่ 2 มีวิธีการดำเนินงาน คือ ร่างทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 โดยเป็นตารางการบันทึกซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นการสอบถามมองค์ประกอบ 6 ด้านได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สำหรับการประชุมสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามของ ตอนที่ 1 โดยใช้ค่าความถี่ (f) และ ค่าร้อยละ (%) และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้นำสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ต่ำสุด 3 อันดับแรกของแต่ละหลัก ประกอบด้วย 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม

หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาจัดทำร่างแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และดำเนินการสังเคราะห์และหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้ผลสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละหลักทั้ง 6 หลัก ได้ผลดังนี้

1.1 หลักนิติธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำที่สุด ใน 3 อันดับสุดท้าย คือ การกำหนดคำสั่ง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก การพิจารณาอภิมายงาน โดยใช้กฎ ระเบียบข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก และ การกำหนดกฎ ระเบียบข้อบังคับ ของราชการ ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

1.2 หลักคุณธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำที่สุด ใน 3 อันดับสุดท้าย คือ การร้องทุกข์ อุทธรณ์ของบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำความผิดภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก การเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถอุทธรณ์ ร้องทุกข์เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติงาน มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก และการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

1.3 หลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำที่สุด ใน 3 อันดับสุดท้าย คือ การประชุม วางแผนงบประมาณในแต่ละฝ่ายอย่างเป็นระบบรับฟังความคิดเห็น ของคณะกรรมการสถานศึกษา มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก การบริหารงบประมาณเป็นไปตามแผนปฏิบัติการสามารถตรวจสอบได้ มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก และการตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม สามารถตรวจสอบการทำงานได้ มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

1.4 หลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำที่สุด ใน 3 อันดับสุดท้ายคือ การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก การเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากและ การเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

1.5 หลักความรับผิดชอบต่อภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำที่สุด ใน 3 อันดับสุดท้ายคือ การช่วยเหลือสนับสนุน ในการปฏิบัติงาน ของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก การแสดงความยินดีให้คำชมเชย จากการปฏิบัติงานของบุคลากร

ทางการศึกษา มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก และ การดำเนินการพัฒนาปรับปรุง การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

1.6 หลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำที่สุด ใน 3 อันดับสุดท้ายคือ การบริหารจัดการสถานศึกษา มีระบบติดต่อประสานงาน มีความรวดเร็วในการทำงาน มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก การจัดสรรทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก และการรณรงค์ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา รู้จักการประหยัดพลังงาน มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

2. การหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม มีแนวทาง ดังนี้

2.1.1 วางแผนสร้างความตระหนัก เกี่ยวกับ แนวทางปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1.2 ควรประชุมเพื่อแจ้ง เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1.3 สถานศึกษาควรใช้การบริหารงานให้บุคลากรมีส่วนร่วม มอบหมายงานให้เหมาะสม ตรงตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด และ รับฟังความคิดเห็นของบุคลากร

2.2 ด้านหลักคุณธรรม มีแนวทาง ดังนี้

2.2.1 สถานศึกษา ควรตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการร้องทุกข์ อุทธรณ์ของบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำความผิดภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

2.2.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับการร้องทุกข์ อุทธรณ์ของบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำความผิดภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ได้ชี้แจง

2.2.3 รับฟังความคิดเห็นของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถอุทธรณ์ร้องทุกข์เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติงาน

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส มีแนวทาง ดังนี้

2.3.1 ควรจัดประชุม ชี้แจงการจัดทำโครงสร้างขั้นตอนการการจ่ายเงินงบประมาณอย่างชัดเจน และเป็นระบบ

2.3.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบข้อมูลการจ่ายเงินงบประมาณ

2.3.3 ควรจัดทำแผนปฏิบัติการ การบริหารงบประมาณ

2.3.4 มีการตรวจสอบและรายงานการบริหารงบประมาณเป็นไปตามแผนปฏิบัติการ

2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีแนวทาง ดังนี้

2.4.1 ควรแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.4.2 ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.4.3 ควรกำหนดแนวทางในการตัดสินใจ การปฏิบัติหน้าที่ การทำงานเป็นลำดับขั้น ในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่และดำเนินการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ มีแนวทาง ดังนี้

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (วิชาชุมชน) พฤษภาคม-สิงหาคม 2563

- 2.5.1 ควรแต่งตั้งคณะกรรมการ การให้ส่งเสริมและสนับสนุน ในการปฏิบัติงาน ของครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2.5.2 จัดประชุม ชี้แจง เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ในการปฏิบัติงาน ของครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2.5.3 ติดตามการดำเนินงานการให้ดำเนินงานและติดตาม การปฏิบัติงาน ของครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า มีแนวทาง ดังนี้
- 2.6.1 ควรสร้างความตระหนักถึงการบริหารจัดการสถานศึกษา มีระบบติดต่อประสานงาน มีความรวดเร็วในการทำงานที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 2.6.2 ควรมีการบูรณาการการบริหารจัดการสถานศึกษา มีระบบติดต่อประสานงาน มีความรวดเร็วในการทำงาน
- 2.6.3 ควรกำกับติดตามการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ พระมหาลำพิ่ง ธีรปัญญา (เพ็ญภู) (2555) ที่พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ มัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ มัชฌิม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมเมศวร์ คำผาบ (2550) ที่พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรญา เต็งศิริ (2557) ที่พบว่า แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนบึงพินีสამัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาและนำเสนอแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนบึงพินีสამัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 พบว่า สภาพทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนบึงพินีสამัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม มีสภาพทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีสภาพการบริหารที่ต่ำที่สุด คือ การกำหนดกฎ

ระเบียบ ข้อบังคับ ของราชการ ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาได้พิจารณาอบหมายงานโดยยึดถึงความเหมาะสม ตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลโดยยึดระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากร อีกทั้งยังส่งเสริมให้บุคลากรภายในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ สร้างความมีระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ กนกพร จินมหันต์ (2555) ที่พบว่า แนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ด้านหลักนิติธรรม คือ การบริหารโรงเรียนโดยยึดระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรและสังคม และส่งเสริมให้บุคลากรมีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ขึ้นภายในสถานศึกษา โดยให้ข้าราชการครู สร้างความเป็นระเบียบวินัยได้มีส่วนร่วมกำหนด เพื่อเป็นแนวทางให้ข้าราชการครูได้ปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 ด้านหลักคุณธรรม มีสภาพทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่สภาพการบริหารที่ต่ำที่สุด คือ การรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาควรตระหนักและรับฟัง เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และให้ความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นหลักจริยธรรมพื้นฐานในการบริหาร การบริหารจะต้องมีความเสมอภาค มีความเท่าเทียมกัน ผู้บริหารควรดูแล บุคลากรทุกคนอย่างยุติธรรม มีการส่งเสริมความดี และมีการตักเตือนหรือลงโทษผู้กระทำความผิด ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมในตัวเอง ตระหนักถึงความยุติธรรมความเสมอภาคในการบริหารจัดการ ไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งทำให้ ผู้บริหารสามารถบริหารสถานศึกษาได้ อย่างมี เอกภาพ สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมี ศักยภาพ การสร้างระบบเครือข่ายการส่งเสริมคุณธรรมในสถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถอุทธรณ์ ร้องทุกข์ได้ เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรม จากการปฏิบัติงานและการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ ศรีัญญา พชรราภาพัชช (2553) ที่กล่าวว่า ด้านหลักคุณธรรม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ทุกฝ่ายสื่อสาร ให้มีความชัดเจน เปิดโอกาสให้มีการซักถามในที่ประชุม เพื่อให้เข้าใจข้อมูลทิศทางที่ตรงกัน ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเป็นกลาง เพื่อลดการปฏิบัติต่อกันอย่างไม่เท่าเทียมและมีการส่งเสริมระบบคุณธรรม

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส มีสภาพทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่สภาพการบริหารที่ต่ำที่สุด คือ การตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม สามารถตรวจสอบการทำงานได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การบริหารงานที่เปิดเผย มีระบบ มีการประชุม วางแผนงบประมาณในแต่ละฝ่ายอย่างเป็นระบบตรงไปตรงมา ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะทำให้การทุจริตและบิดเบือนผลประโยชน์ เกิดขึ้นได้ยาก จะให้ได้ว่าสถานศึกษาใด มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสทุกขั้นตอน ทั้งระบบข้อมูลสารสนเทศ ส่งผลให้กระบวนการบริหารมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้อง

ตระหนักและเห็นความสำคัญของหลักความโปร่งใสในการนำมาใช้ในการบริหารงานภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ ธีรญา เต็งศิริ (2557) ที่พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนบึงพินีสยามคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 คือ ประชุม-ผู้เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน มีการนิเทศ และประเมินผลการปฏิบัติงาน และใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบ ประชุมบุคลากร กำหนด มาตรฐานตัวชี้วัดและเป้าหมายร่วมกัน หาแนวทางในการปฏิบัติงาน ตั้งคณะกรรมการนิเทศ คณะกรรมการดำเนินงานและดำเนินงานตามกรอบของการประกันคุณภาพ กำหนดภารกิจของคณะกรรมการ มีปฏิทินการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงาน

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีสภาพทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่สภาพการบริหารที่ต่ำที่สุด คือ การเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำและเป็นผู้ที่แสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่าย การบริหารที่เปิดโอกาสให้ มีการเสนอแนวความคิดเห็น มีการประชุมปรึกษาหารือกัน ในลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวิจารณ์และร่วมรับผลประโยชน์ อันเกิดจากงานทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจและมีขวัญกำลังใจดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ ศรัญญา พชรวิภาพัชร (2553) ที่พบว่า แนวทางการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ทุกฝ่ายสื่อสาร ให้มีความชัดเจน เปิดโอกาสให้มีการซักถามในที่ประชุม เพื่อให้เข้าใจข้อมูลทิศทางที่ตรงกัน ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเป็นกลาง เพื่อลดการปฏิบัติต่อกันอย่างไม่เท่าเทียม และมีการส่งเสริมระบบคุณธรรม

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีสภาพทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่สภาพการบริหารที่ต่ำที่สุด คือ การดำเนินการพัฒนาปรับปรุง การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารจะต้องมีความตั้งใจและเอาใจใส่ ต่อการปฏิบัติของครูและบุคลากรทางการศึกษา งานเป็นอย่างยิ่ง เพราะการบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อส่วนร่วม ตลอดจนคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนมีการดำเนินการพัฒนาปรับปรุง การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ จนทำให้ประสบความสำเร็จได้ดี ดังนั้นผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ ธีรญา เต็งศิริ (2557) ที่พบว่า แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนบึงพินีสยามคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ด้านหลักความรับผิดชอบ คือ ประชุม-ผู้เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน มีการนิเทศ และประเมินผลการปฏิบัติงาน และใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบ ประชุมบุคลากร กำหนด มาตรฐานตัวชี้วัดและเป้าหมายร่วมกัน หาแนวทางในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า สภาพทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่สภาพการบริหารที่ต่ำที่สุด คือ การรณรงค์ให้ครู

และบุคลากรทางการศึกษา รู้จักการประหยัดพลังงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารจะต้องดำเนินงานบริหารจัดการภายในสถานศึกษาและการใช้ทรัพยากร ภายใต้ การขาดแคลนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร ผู้บริหารจึงต้องมี บทบาทสำคัญในการวางแผน การรณรงค์ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา รู้จักการประหยัดพลังงาน ดูแลติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้ การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาได้ ใช้ทรัพยากรที่มี อยู่อย่างจำกัดให้ เกิดความคุ้มค่า เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อส่วนรวม อันจะส่งผลให้ สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ อย่างมีคุณภาพ และมีการพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ กนกพร จินมหันต์ (2555) ที่พบว่า การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ด้านหลักความคุ้มค่า คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการรณรงค์ให้บุคลากรมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า มีกระบวนการควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

2. จากผลการหาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม คือ วางแผนสร้างความตระหนัก เกี่ยวกับ แนวทางปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแนวทางปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ประชุมเพื่อแจ้ง เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษา การบริหารงานให้บุคลากรมีส่วนร่วม มอบหมายงานให้เหมาะสม ตรงตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด และ รับฟังความคิดเห็นของบุคลากร เปิดโอกาสให้บุคลากร ชักถาม ข้อเสนอ อภิปราย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ กนกพร จินมหันต์ (2555) ที่พบว่าการจัดทำหลักเกณฑ์ข้อบังคับในสถานศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อใช้เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาดำเนินการ จัดอบรม ประชุมสัมมนา เพื่อสร้างความเข้าใจกับครูและผู้บริหาร เพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ แนวทางปฏิบัติ และนำเสนอปัญหาข้อคิดเห็นต่าง ๆ กระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ นำหลักการประเมินและแนวคิดตัวชี้วัดทางวิชาการมาเป็นองค์ประกอบหลักในการประเมินคุณภาพ และนำหลักหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดให้เข้ามาใช้กับบุคลากรทุกคน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หลักนิติธรรมมีความสำคัญ และมีประโยชน์ต่อสังคมในการใช้เป็นหลักการปกครองและการบริหารจัดการ ใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม และเป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมต้องถือเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติจนเป็นนิสัยและเป็นค่านิยมที่พึงประสงค์ของสังคม เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและสันติสุขในหมู่คณะ

2.2 ด้านหลักคุณธรรม คือ ตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการร้องทุกข์ อุทธรณ์ของบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำความผิดภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการการร้องทุกข์ อุทธรณ์ของบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำความผิดภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ด้วยความเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับ

การร้องทุกข์ อุทธรณ์ของบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำคามผิดภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ได้ชี้แจง รับฟัง ความคิดเห็นของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถอุทธรณ์ร้องทุกข์เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการ ปฏิบัติงาน กำหนดช่องทางในการรับฟังอุทธรณ์ ร้องทุกข์เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรม รับฟังความคิดเห็นให้ หลากหลายและสอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน นำแนวทางที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นมาเป็นส่วนหนึ่งในการ กำหนดการปรับปรุง แก้ไข พัฒนา กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ อีระ รุญเจริญ : 200-202 ที่พบว่า การกำหนดภารกิจของรัฐและส่วนราชการต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ และ สอดคล้องกับแนวนโยบาย การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการต้องเป็นไปโดยซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบ ได้ จัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ผลดีและผลเสีย ก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคม แก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นโดยเร็ว ในกรณีที่ปัญหาหรืออุปสรรคนั้นเกิดขึ้นและสอดคล้องผลงานวิจัยของ พระมหาลำพิ่ง อธิปญญา (เพ็ญญา) (2555) ที่พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเรื่อง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม มี มนุษย์สัมพันธ์ มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีบริหารงานโดยยึดหลักความ ถูกต้องและเป็น ธรรม

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส คือ จัดประชุม ชี้แจงการจัดทำโครงสร้างขั้นตอนการการจ่ายเงิน งบประมาณอย่างชัดเจนและเป็นระบบ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบข้อมูลการจ่ายเงินงบประมาณ จัดทำแผนปฏิบัติการ การบริหารงบประมาณ ตรวจสอบและรายงานการบริหารงบประมาณเป็นไปตามแผนปฏิบัติ การ ประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในสถานศึกษา ให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม และรายงานผลการปฏิบัติงาน ให้ทราบหลังจากที่มีการประเมิน ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมาก และคณะ (2556) ที่พบว่า ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะประชาชนหรือบุคลากรใน หน่วยงานได้มีส่วนร่วมรับรู้ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติหรือตัดสินใจ เพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินงานไปสู่ วัตถุประสงค์ เป้าหมายอย่างมีคุณภาพ การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความพึงพอใจ ความรัก ความเข้าใจ ความสามัคคี ความร่วมมือ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความคิดสร้างสรรค์ เกิดทีมงานที่จะเป็นพลังในการดำเนินงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำ หลักการมีส่วนร่วม ไปบริหารจัดการในสถานศึกษา เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา สถานศึกษา การจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการ พัฒนาสถานศึกษา

2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มี ส่วนร่วมในการประเมินติดตามผลการดำเนินงาน กำหนดแนวทางในการตัดสินใจ การปฏิบัติหน้าที่ การทำงาน เป็นลำดับขั้น ในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่และดำเนินการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อเกิดปัญหาในการ ปฏิบัติงาน จัดอบรม สร้างความเข้าใจ ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา เข้าใจ วิธีการ แนวทางการมีส่วนร่วม ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมใน

การประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ ประวิทย์ ไชยรักษ์ (2556) ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำหลักการมีส่วนร่วม ไปบริหารจัดการในสถานศึกษา เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาสถานศึกษา การจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาสถานศึกษา

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ คือ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการ การให้ส่งเสริมและสนับสนุน ในการปฏิบัติงาน ของครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดประชุม ชี้แจง เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ในการปฏิบัติงาน ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ติดตามการดำเนินงานการให้ดำเนินงานและติดตาม การปฏิบัติงาน ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรให้ขวัญและกำลังใจ จากการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา ตามโอกาสอันสมควร ตั้งคณะกรรมการทบทวน ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพตามตัวชี้วัด สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการพัฒนาปรับปรุง การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ ธีรญา เต็งศิริ (2557) ที่พบว่า การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายของสถานศึกษาสู่บุคลากร ควรจัดประชุมบุคลากรเพื่อร่วมกันกำหนด มาตรฐานตัวชี้วัดและเป้าหมายของสถานศึกษา และเพื่อทำความเข้าใจและหาแนวทางร่วมกันในการปฏิบัติงาน ให้ได้มาตรฐานตามตัวชี้วัดและเป้าหมายของสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม บุคลากรในการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและเป้าหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารต้องตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบ การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า คือ สร้างความตระหนักถึงการบริหารจัดการสถานศึกษา มีระบบติดต่อประสานงาน มีความรวดเร็วในการทำงานที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการบูรณาการการบริหารจัดการสถานศึกษา มีระบบติดต่อประสานงาน มีความรวดเร็วในการทำงาน กำกับติดตามการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ลดขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว ใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อลดขั้นตอนในการติดต่อประสานงาน ตระหนักถึงการจัดสรรทรัพยากรอย่างความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ทรัพยากรร่วมกันในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ กำกับติดตามการใช้ทรัพยากรให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ และร่วมรณรงค์ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา รู้จักการประหยัดพลังงานและลดการใช้ทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมากและคณะ (2556) ที่พบว่า การที่จะปฏิบัติและดำเนินการใดๆ ให้เป็นไปตามหลักความค่านั้นต้องคำนึงถึงความประหยัด ประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับ คำนึงถึงผลระยะยาว ควรรู้จักเลือกวิธีการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายและต้นทุน ของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา นำวัสดุเหลือใช้มาประกอบการทำงานหรือการเรียนการสอนมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดจัดทำแผนความต้องการในการใช้วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ ใน

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (วิชาขบรูชา) พฤษภาคม-สิงหาคม 2563

สถานศึกษารณรงค้ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา รู้จักการประหยัดพลังงานดูแล อาคาร สถานที่ เพื่อรองรับการ ใช้งานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษารวมถึงการดูแลรักษาวัสดุ ครุภัณฑ์ เพื่อให้สามารถใช้งานได้ปกติ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำหลักความคุ้มค่า ไปบริหารจัดการในสถานศึกษา และใช้ทรัพยากรที่มี จำกััดไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา และรณรงค้ให้บุคลากรในสถานศึกษาช่วยกันประหยัด ใช่วัสดุ ต่างๆ อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์และมีคุณภาพ ผู้บริหารมีการบริหารจัดการสถานศึกษา มีระบบติดต่อประสานงาน มี ความรวดเร็วในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

สภาพการการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สถานศึกษา ควรการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของราชการ ให้กับครูและบุคลากรทางการ ศึกษา
2. สถานศึกษา ควรการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา
3. สถานศึกษา ควรการตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม สามารถตรวจสอบการทำงานได้
4. สถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการ ปฏิบัติงาน
5. สถานศึกษา ควรดำเนินการพัฒนาปรับปรุง การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ
6. สถานศึกษา ควรรณรงค้ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา รู้จักการประหยัดพลังงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาด้านวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ทราบแนวทางใน การพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษารูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร จินมหันต์. (2555). *แนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา* โรงเรียน สังกัดสำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การ บริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา.
- เกษม วัฒนชัย.(2546). *รายงานการวิจัยปฏิบัติการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (วิสาขบูชา) พฤษภาคม-สิงหาคม 2563

- ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมากและคณะ. (2551). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาโทบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุ่งวิรูปรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- ธีรญา เต็งศิริ. (2557). *แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนบึงพินีสยามคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์.
- พรหมเมศวร คำผาบ. (2550). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต :* มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พระมหาลำพิ่ง ธีรปัญญา (เพ็ญภู). (2555). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ มัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา*, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี*. กรุงเทพฯ: ราชกิจจานุเบกษา, 2542.
- ประวิทย์ ไชยรักษ์. (2556). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยสังกัด สถาบันอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาลัยตะวันออกเฉียงเหนือ*.
- ศรัญญา พชรวิภาพัชร. (2553). *แนวทางการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์.